

III. Ulaştırma ve Lojistik Ulusal Kongresi

28-29 Kasım, 2019, Gaziantep

<http://www.ulk.ist/>

Afet ve Acil Durum Lojistiği Kapsamında Toplanma Yeri Seçiminde AHP Yöntemi: Kahramanmaraş On İki Şubat Belediyesinde Bir Uygulama

Özet

Zümrüt Hatice Şekkeli

Dr. Öğr. Üyesi

Kahramanmaraş Sütçü İmam
Üniversitesi

zhkipper@yahoo.com

Beklenmedik bir şekilde insan hayatını bozan ya da kesintiye uğratan veya çeşitli sosyal, ekonomik, fiziksel ve ruhsal zararlara neden olan; doğa, insan veya teknoloji kaynaklı olaylar olarak tanımlanan afet (Macit, 2019: 175), çok sayıda ölüme, aşırı acıya ve büyük mal kaybına neden olmaktadır. Bu anlarda kayıpları ve yaşanan acının kontrol altına alınması, ihtiyacı olanlara hızlı ve kısa sürede acil erzak, ilaç, konaklama ve yardım sağlanması, yani afet sürecinin etkin bir biçimde yönetilmesi çok önemlidir. (Altay, Prasad, & Sounderpandian, 2009: 143).

Afetlerin engellenmesi ve zararların asgariye indirilmesi için, afetten önce hazırlık yapma, afet esnasında insanlara yardım edebilme ve akabinde ise gerekli iyileştirmelerin yapılması süreçlerinin etkin bir biçimde yönetilmesine "Afet Yönetimi" adı verilmektedir (Bakan & Şekkeli, 2017: 134). Afet yönetiminin etkin ve verimli bir şekilde yapılmasında katkı sağlayan çok çeşitli süreçler bulunmaktadır. Bu süreçlerden belki de en önemli ve kritik olanı "Afet ve Acil Durum Lojistiği" dir (Ağdaş, Bali, & Ballı, 2014: 78).

Afet ve acil durum lojistiği; afetzedelerin acılarını hafifletmek ve ihtiyaçlarını gidermek amacıyla; mal, malzeme, personel, bilgi ve sermaye akışının çıkış noktasından tüketim noktasına kadar iletimine yönelik hazırlık, planlama, tedarik, taşıma, depolama, izleme ve gümrükleme faaliyetlerinin gerçekleştirilmesi olarak tanımlanmaktadır (Tomasini & Van Wassenhove, 2009: 550).

Zaman kısıtlılığı, bütçe sınırlılığı, değişen talepler gibi beklemedik nedenlerden dolayı zaten normal koşullarda bile Lojistik yönetimi oldukça karmaşık bir süreçleri içermektedir. Afet lojistik yönetimi ise klasik lojistik yönetimine ek olarak çok daha büyük belirsizlik, kötü iletişim, ulaşım ağlarının bozulması, bilgi eksikliği, risk içeren durumlar, iklimsel durumlar vs. nedeniyle çok daha zor ve

karmaşıktır (Garrido & Aguirre, 2019: 1). Çünkü afet lojistiğinde hem de kurtarma faaliyetleri yapılmakta hem de afetlerden kurtulan insanların acil temel ihtiyaçları karşılanmakta, tahliye edilenler için güvenli bir yer sağlanmakta, yardım malları tedariki yapılmakta ve afet sırasında hızlı iletişim için uygun bir telekomünikasyon altyapısı tasarlanmaktadır. Yani, afet ve acil durum lojistiği, tek bir süreçten değil insanların, kaynakların, yetenek ve bilginin en etkin biçimde iletilmesini sağlayan süreçler ve sistemlerden oluşmaktadır (Kadıoğlu, 2011; Akt. Kaya, 2018:41).

Bu lojistik süreçler; afet öncesi, afet anı ve afet sonrası olmak üzere üç çeşittir (Kaya, 2018: 42);

- Afet öncesinde; afetleri önceden önlemek mümkün ise önlenmesi, değil ise de zarar ve kaybın en az olması için gerçekleşmeden önce gereken teknik, idari ve yasal tüm önlemlerin alınması,
- Afet anında afetzedelerin ihtiyacı olan ilk yardım malzemeleri, yiyecek, ekipman gibi ürün ve malzemelerin, arama kurtarma ekibinin ve bu süreçlere dair tüm bilgilerin çıkış noktasından ihtiyaç duyulan son noktaya kadar tam zamanında, doğru ve etkin bir şekilde iletilmesi, depolanması ve dağıtılması ve
- Afet sonrasında hayatın bir an önce normal hale gelmesinin sağlanması için, afetten etkilenen insanların hayati ihtiyaçlarının en hızlı bir şekilde karşılanması gerekmektedir (Bakan & Şekkeli, 2017: 135-136).

Tüm bu bahsi geçen faaliyetlerin etkin ve güvenli bir biçimde gerçekleştirilebilmesi için, afetzedelerin güvenli bir biçimde toplanabileceği, doğru bilgilere ulaşabileceği ve barınabileceği acil toplanma alanlarının oluşturulması ve afetzedelerin bu alana yerleştirilmesi gerekmektedir (Maral, Akgün, Çınar, & Karaveli, 2015: 3). “Ön tahliye alanları” olarak da adlandırılan acil toplanma alanları, sadece afetzedelerin konuşlandırıldığı değil, aynı zamanda yardım ekipleriyle koordinasyonun sağlandığı, dağıtım çalışmalarında izlenecek yolların seçildiği, hasar tespit faaliyetlerinde izlenecek yöntemlerin belirlendiği ve afetzedelerin kurulacak geçici barınma alanlarına yönlendirildiği yapıldığı merkezlerdir (Çınar, Akgün, & Maral, 2018: 181). Bu merkezler tüm bu nedenlerden dolayı oldukça kritik bir öneme sahiptir. Bu nedenle de toplanma alanlarının daha önce belirlenmedi ise konumlarının stratejik açıdan planlanarak belirlenmesi, belirlendiği ise de gerekli iyileştirmelerinin yapılması (Çelik,

Özcan, & Erdin, 2017: 3) ve bu noktaların afetlerden önce kamuoyuna duyurulması gerekmektedir.

Bu çalışmanın birinci bölümünde afet lojistiğinin tanımları ve fonksiyonları yer almakta; ikinci kısımda ise Kahramanmaraş ili için afet lojistiği kapsamında en uygun toplanma alanının belirlenmesi amacıyla Analitik Hiyerarşi Prosesi (AHP) yöntemi kullanılmış ve en uygun toplanma alanın belirlenmesi amaçlanmıştır. Son bölümde ise sonuç ve gelecek çalışmalara ilişkin öneriler sunulmuştur.

Anahtar Kelimeler:

Afet ve Acil Durum Lojistiği, AHP, Acil Toplanma Alanı Seçimi

